

ОСОБЛИВОСТІ ГОДІВЛІ КОРІВ В СУХОСТІЙНИЙ ПЕРІОД

Т.Ю. Тітенко, студент

Науковий керівник – к. с.-г.н., доцент Галушко І.А.

Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна

Вивчався вплив рівня годівлі корів в сухостійний період на продуктивні якості тварин. Доведено, що саме в цей час закладаються передумови для високих надоїв, успішного перебігу тільності та відсутності захворювань, що забезпечує тривале використання молочних корів.

Ключові слова: сухостійний період, годівля, лактація, раціон, поживні речовини.

Постановка проблеми. Протягом року організм корови зазнає певних змін залежно від її перебування в певному фізіологічному стані: період сухостою, отелення та лактація. Відповідно до цього різняться підходи до утримання та годівлі тварин на певній стадії фізіологічного циклу [3, 5, 6]. Сухостійний період має вирішальне значення для майбутньої лактації корів. Під час сухостою тварини накопичують резерви поживних речовин в організмі: білків, вітамінів, мінералів, що гарантує їм високу продуктивність після отелення. А помилки годівлі та утримання призводять до порушення обмінних процесів як у матері, так і у плоду. Від сухостійного періоду залежать високі надої, сприятливе протікання нової тільності та відсутність захворювань, що забезпечує тривале використання молочних корів [1, 2, 3, 4].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковцями встановлено що повноцінна годівля корів у сухостійний період сприятливо впливає на склад молозива після отелення, що має досить важливе значення у профілактиці шлунково-кишкових захворювань новонароджених телят.

Також доведено, що кожний кг відкладений у резерв поживних речовин при використанні в період лактації забезпечує підвищення надою після отелення на 15...20 (10-15) кг [1].

На основі численних досліджень встановлено, що забезпечення тварин в останній період вагітності достатньою кількістю білків, вуглеводів, мінеральних речовин та вітамінів впливає на зниження захворювань у тільний період позитивно впливає на ріст і стан здоров'я телят [2].

Згідно американських рекомендацій по годівлі тільних сухостійних корів, де молочна продуктивність сягає 10 і більше тисяч кг молока на корову слід відмітити наступне:

а) тільки за 15 днів до очікуваного розтелення коровам згодовують раціони з розрахунком майбутньої лактації, а протягом тільності раціон розраховується так, щоб підтримати життя організму і ріст плоду;

б) грубі корми високої чи низької якості повинні містити 12% сирого протеїну;

в) для покращення споживання СР після отелення, необхідно адаптувати популяцію мікроорганізмів рубця до перетравлення великої кількості концентратів, що і робиться за 2 тижні до розтелення;

г) споживання від 50 до 80 г Са і від 30 до 40 г фосфору являється найбільш сприятливим для більшості корів. Щоб не передозувати рівень кальцію, в раціоні зменшують кількість бобових в СР раціону корів. Встановлено, що раціон сухостійної корови, який містить 0,6% Са і більше 0,4% Р приводе до частішого захворювання на молочну (лихоманку).

Тому метою наших досліджень було вивчити залежність продуктивності корів від рівня годівлі в сухостійний період.

Теоретичне обґрунтування проведених досліджень. Сухостійний період - один з найважливіших періодів, від якого залежить подальша молочна продуктивність, резистентність новонародженого приплоду. Його слід розглядати як відновлювальний. За цей час поповнюються запаси білка, жиру, мінеральних речовин, вітамінів, витрачених організмом у попередню лактацію, особливо при недостатньому або незбалансованому годуванні. Крім того, встановлено, що 12-15% молока утворюється за рахунок запасів організму, значна частина енергії необхідна для відновлення залозистої тканини вимені, зруйнованої в період лактації, для розвитку матки. В останні 100 днів тільності формується 80-90% маси плода, його середньодобові прирости в цей період досягають 800-1000 грамів, у зв'язку з чим значно посилюється енергетичний, білковий, вуглеводний та мінеральний обмін в організмі матері.

У перші 50-60 днів після отелення тварини не в змозі поїдати і засвоювати необхідну кількість поживних речовин для виробництва молока, у той час як фізіологічно організм здатний збільшувати молокоутворення. Зростаюча потреба в поживних речовинах компенсується за рахунок запасів тіла - в цей період корова втрачає 50-60 кг живої маси і без відповідного резерву не зможе проявити своїх потенційних можливостей. У період лактації клітини залозистої тканини молочної залози поступово руйнуються і замінюються новими, при цьому процес руйнування відбувається більш інтенсивно, ніж відновлення, тому до кінця лактації кількість залозистої тканини значно зменшується. Для її відновлення потрібно тимчасове припинення процесу молокоутворення при повноцінному годуванні. В

останні 10 днів перед отеленням потреба в обмінній енергії у корови дорівнює кількості, необхідного на виробництво 4 кг молока, на розвиток матки - 1,5 кг, на зростання вимені - 2,5 кг, тобто сухостійна корова перед отеленням повинна отримувати раціон, як корова з надоем 8-10 кг. Оптимальна тривалість сухостійного періоду - 60 днів. Скорочення періоду сухостою до 45 днів знижує подальшу продуктивність (на 350-400 кг), зменшує на 25% кількість імуноглобулінів у молозиві [5].

Для запуску корів з добовим надоем 3-5 кг з раціону зазвичай виключають коренеплоди та концентровані корми до повного припинення доїння (приблизно на 4-5 день). При більш високій продуктивності корів в перший день запуску припиняють дачу молокогінних соковитих і концентрованих кормів і одночасно скорочують кількість доїнь: перші 2-3 дні корів доять 2 рази на добу, наступні три дні - 1 раз на добу, а потім перевіряють через 2 дні. Якщо надій не перевищує 4 кг, корів більше не доють, а при більш високому надоеі перевірку повторюють.

Влітку під час запуску з раціону корів виключають концентровані корми і зменшують кількість зелених кормів. Доцільно обмежити напування (до 10-20 кг на добу). При прив'язному утриманні корів для більш швидкого запуску їх переставляють на інше місце. У період запуску основним кормом у зимовий період є сіно. Після закінчення запуску, коли у корів «підсушити» вим'я, в раціон вводяться соковиті та концентровані корми. При цьому в першу декаду сухостійного періоду згодовують 80-85% раціону, щоб не порушувати молокоутворення, в другу декаду згодовують 100% раціону, у третю-четверту декади - 115-120% норми. За 10 днів до отелення, враховуючи значне збільшення плода і необхідність підготовки до отелення, норму годівлі зменшують до 80-85%. Середньодобова потреба корів у сухій речовині в період сухостою становить 10,5-12,0 кг на голову, сиром протеїні - 1,3-1,6 кг, клітковині - 2,9-3,2 кг. Недолік легкоперетравних вуглеводів в раціонах тільки сухостійних корів несприятливо позначається на відтворювальних функціях корів та розвитку плода, вуглеводно-протеїнове відношення в раціоні підтримується на рівні 0,8-1,0, крохмалю і цукрів - 1,1-1,3.

У стійловий період середній раціон сухостійних корів повинен включати ті ж корми, які використовують для дійного стада, але в інших пропорціях: не менше 4 кг сіна, не більше 15 кг силосу, 7-10 кг кормового буряка, 2 кг концентрованих кормів, 2-3 кг соломи. Раціон містить приблизно 12 кг сухої речовини, 110 мДж обмінної енергії, 9,0 к. од., 860 г перетравного протеїну, 710 - цукру, 763 г - крохмалю, 3,3 кг клітковини, 269 г жиру, 78 г

кальцію, 34 г фосфору. Для балансування раціонів по цукру коровам в сухостійний період необхідно згодовувати 8-10 кг кормового буряка. Концкорми задаються у вигляді комбікормів в кількостях, що забезпечують балансування раціонів по енергії і протеїну. Концкорми в раціонах повинні бути в межах 20-30%.

У сухостійний період у корів велика потреба в мінеральних речовинах, що пов'язано з інтенсивним розвитком плоду в цей період, необхідністю підтримки відтворювальних здібностей корів. Встановлено, що для сухостійних корів необхідно регулювання кислотно-лужне співвідношення в раціоні. Зокрема, у порівнянні з кислотно-лужним співвідношенням на рівні 0,5 г / еквівалента, співвідношення 0,6 і 0,7, яке забезпечувалося введенням в раціон кухонної солі, монокальційфосфат, динатрійфосфат і зміною співвідношення кормів, дозволило збільшити подальшу продуктивність корів на 5,7-7,0%, у два рази зменшилася кількість розладів діяльності шлунково-кишкового тракту у новонароджених телят. Про ефективність годівлі корів у сухостійний період можна судити по зміні їх живої маси. Бажано, щоб остання збільшилася за період на 10-12% - середньодобові прирости склали 0,8-1,0 кг. Зазвичай контроль живої маси здійснюють відразу після запуску, через місяць і за 4-5 днів до отелення [6].

В першу декаду сухостійного періоду коровам згодовують в середньому 80% поживних речовин від норми, на початку другої декади раціон доводять до норми, а в третю і четверту декаду норми годівлі збільшують на 20%. За дві неділі до отелення потреба в енергії в корів збільшується, а споживання об'ємистих кормів з наближенням отелення зменшується. В цей період рекомендується частину силосу замінити на високоякісне сіно і концентрати.

Жива маса корів середньої вгодованості за період сухостою повинна збільшитися на 10-15%, а нижчесередньої і худих приріст живої маси повинен бути значно більший.

Не можна допускати ожиріння корів, яке часто відбувається за рахунок односторонньої годівлі такими кормами як жом, картопляна мязга, пивна дробина. Взагалі норми годівлі тільних сухостійних корів розраховані на повновікових тварин середньої вгодованості. Коровам, які не закінчили свій ріст необхідно додатково згодовувати 5 корм.од. і 500 г перетравного протеїну на 1 кг приросту живої маси.

Тільні сухостійні корови живою масою 600-700 кг і плановою продуктивністю 7-8 тис. кг молока за лактацію повинні одержувати за добу 13,5-15 к.од. або 150-170 МДж обмінної енергії. На кожні 100 кг живої маси в залежності від рівня продуктивності вони повинні одержувати 2,1-2,4 кг СР.

В зв'язку з інтенсивним ростом плоду в раціонах тільних сухостійних корів на 1 корм.од. повинно міститися не менше 110 г перетравного протеїну. Джерелом протеїну повинні бути натуральні корми. Тільним коровам забороняється згодовувати сечовину або інші азотовмісні сполуки небілкового походження. Так, на час сухостою ці елементи використовуються організмом на відбудову, ріст та розвиток тканин вимені. Щоденно на збільшення залозистої тканини вимені, яке може сягати 460 г, корови потребують до 130 г протеїну. Також рівень годівлі з різною кількістю концентрованих кормів впливає на якісні показники молока в майбутній лактації.

Висновки. Недостатнє забезпечення раціону корів, саме в сухостійний період призводить до порушення метаболічних процесів в організмі тільних тварин, що в свою чергу може призвести до виникнення родових і післяродових ускладнень, а також до зниження молочної продуктивності. У профілактиці цих захворювань велике значення має задоволення повної потреби тварин у перетравному протеїні, вуглеводах, мінеральних речовинах (макро- і мікроелементах) та вітамінах.

Список використаних джерел

1. Богданов Г.А. Годівля сільськогосподарських тварин / Г.А. Богданов: Учеб. пособие. – М. : Агропромиздат, 1990 – 624 с.
2. Костенко В. І. Скотарство і технологія виробництва молока та яловичини / В. І. Костенко, Й. З. Сірацький, М. І. Шевченко . – К. : Урожай, 1995. – 442 с.
3. Практикум по животноводству / В. А. Александров, А. Ф. Верниченко, Н. С. Шевелев и др. – М.: Колос, 1984-124 с.
4. Разведение сельскохозяйственных животных / Лущенко А.Е., Черногорцева Т. Г., Бодрова С. В., Бабкова Н. М./ – Красноярск 2009. – 295 с.
5. Девяткин А. И. Рациональное использование кормов / А. И. Девяткин – М. : Агропромиздат, 1990. – 536 с.
6. Яковчик Н. С. Кормление и содержание высокопродуктивных коров / Н. С. Яковчик, А. М. Лапотко – Молодечно: Типография «Победа», 2005. – 287 с.